

KÄSITYÖ ILMAISUNA

Lähestyn aihetta kolmen esimerkin avulla: yksityisen, yhteisöllisen ja globaalin.

Yksityinen

Joitakin vuosia sitten muutin perheeni kanssa neljäksi vuodeksi Ranskaan. Oma ja lasteni mukautuminen uuteen oli jokapäiväinen haaste, sillä emme osanneet kieltä. Itse asiassa koko elo oli pelkkää sopeutumista, jollakin oli aina huono päivä). Vaikka kyseessä oli eurooppalainen hyvinvointivaltio koin toiseutta, osaamattomuutta, ahdistusta, koska minulla ei ollut verbaalista kykyä ilmaista itseäni. Piti kokea oma metamorfoosi.

Käsityöt oli oma väyläni, ja aloin kirjoa pieniä mönkiäisiä, koppakuoriaisia ja muita pieneliöitä, joilta oli mennyt kyky sopeutua luontoon: ne tarvitsivat karttoja löytääkseen perille, ne etsivät koteja Hesarin ja le Mondin asunnonvälitys-sivuilta. Päätös kirjoa päivittäin jäseni päiväni ja loi niihin rutiineja. Pääsin paremmin taas kiinni identiteettiini ja ammensin merkityksiä muutoksesta. Lopputulos oli valtava määrä kirjontoja, joissa kulkevien ötököiden elämä ja rutiinit olivat sekaisin – aivan kuten minulla.

Näiden käsitöiden kautta syntyi yllättävä koti-ikävä keskustelu muiden maahanmuuttajien välillä, joille töitäni näytin. Päätimme tehdä yhteisnäyttelyn, jossa käsitelimme monella tavalla oman kulttuurin ikävää – jokainen itselleen läheisen taidemuodon avulla. Eräs ystäväni kanavoi kaipuunsa suomalaisen lampaan villaan, sen tuoksuun, lämpöön ja karheuteen. Ne toivat turvallisuuden tunnetta. Toisaalta hän kaipasi puikkojen vaimeaa ja rytmikästä helinää – ääni taas rauhoitti ja toi kiireettömyyden tunteen. Hän alkoi neuloa. Ja hän neuloi, ja hän neuloi kaksi lähes neliön kokoista kappaletta; toinen mustan lampaan- ja toinen valkoisen lampaan villasta. Teokset olivat näyttelyn suuret huutomerkit, joiden lähellä jokainen suomalainen koki suuria tunteita ja muistoja.

ELI: Käsityöllä ilmaistaan ja käsitellään tunteita.

Käsityölliseen toimintaan liittyy usein uppoutuminen materiaalin työstämiseen, joka voi olla tekijälle lähes meditatiivista toimintaa.

Käsityö on myös liittymistä perinteen jatkumoon ja luo tekijälleen turvallisuuden tunnetta ja samalla vahvistaa identiteettiä: kuulun johonkin ja tulen jostakin.

Käsityön TEKEMINEN on myös ilmaisua ja käsityön tuloksena voidaan hyvin yksityisellä tunteella koskettaa jotakin hyvin yleistä.

Yhteisöllinen

Vuonna 2011 Martta-liitto, Novita ja Tekstiiliopettajaliitto tempaisivat yhdessä maailman suurimmalla virkatulla torkkupeitolla. Virkatut 7800 peittoa eivät edes mahtuneet Tuomiokirkon portaille. 4000 peittoa jäi vielä pinoihin. Peitot luovutettiin Kotirumba rullaamaan -hankkeen perheille. Tempauksessa mukana olleet kertoivat toisilleen spontaanisti tarinoita omista käsityökokemuksistaan ja he auttoivat toisiaan virkkaamisessa esiin tulleisiin koukkuprobleemoihin. He kertoivat kuinka hauskaa oli tehdä yhdessä, kuinka jo kymmenessä minuutissa stressi oli unohtunut ja miten merkityksellistä oli ajatella, että omalla tekemisellä pystyi auttamaan.

Vähän samanlaisesta käsityöinnostuksesta kertoo yarn bombing ilmiö: Kun ihmiset eivät vain saa tekemistään loppumaan. On siirrytty ulkoilmaan, katsotaan maailmaa vähän uudenvuoden silmin, kuitenkin käsityösilmälasit päässä ja nähdään esimerkiksi verkkoaita isona kanavakankaana, joka voidaan upeasti kirjoittaa. Tai kun ei enää riitä, että pianon päälle virkataan pikku liina. Silloin koko piano kuorutetaan monivärisesti virkaten. Se on pehmeää ja helposti siivottavaa graffitia tai mielenosoitusta kauniimman ympäristön puolesta.

Käsityöllä voi siis myös ilmaista yhteenkuuluvuutta, olen ja HALUAN kuulua tähän porukkaan.

Yhteenkuuluvuuden avulla ilmaistaan me-henkeä ja luodaan yhteisiä arvoja. Yhdessä tekeminen myös voimauttaa ja rikastaa omaa tekemistä.

Yhdessä tekemällä ilmaistaan tärkeitä, hauskoja tai ehkäpä eriskummallisia asioita ja samalla voidaan osoittaa epäkohtia: esimerkiksi rumia aitoja.

Globaali

Kun bangladeshiläisen Rana Plazan tekstiilitehdas romahti kaksi vuotta sitten, se vaati 1133 kuolonuhria. Tämä oli silmiä avaava isku kaikille. Yli 50:n eri maan tekstiili-ihmiset liittyivät yhteen ja järjestivät eri puolilla maailmaa ompelumielenosoituksia. Myös käsityöopettajaopiskelijat organisoivat vaatehuoltoaseman, joka oli auki 12 tuntia, tavallisen bangladeshiläisen tehdastyöläisen päivän verran. Ei ole merkityksetöntä tietää minkälaisissa oloissa ja ketkä vaatteemme ja muut tekstiilimme ovat tehneet. Inside out -päivänä kuljimme vaatteet väärinpäin päällä, jotta pystyimme katsomaan, missä vaate oli tehty ja mistä materiaaleista.

Paitsi suurilla mielenosoituksilla, epäkohtia voidaan tuoda esille myös pienesti. Helsingin yliopiston Tiedekulman luennot eli Käsitelmät, joita organisoivat aktiivisten käsityöopiskelijoiden pieni ryhmä, ovat tarkastelleet tänä syksynä kestävyyttä käsityön näkökulmasta. Kolme päivää sitten opiskelijat olivat saaneet paikalle Craftivist kollektiivin perustajan Sarah Corbettin. Hän kertoi konkreettisia tapoja vaikuttaa mielipiteisiin ja valintoihin käsityön, craftin, kautta. Netti mahdollistaa sen, että yli 1000 käsityöentusiastia on jo liittynyt tähän yhteisöön.

Aktivismi on melko uutta käsityön alalla. Pinkin peitteen, tupsuinen kaikkineen, saanut panssarivaunu on pehmeä vastalause sodille. Ompelemalla itse sanomani, hitain pistoin, saan aikaan sekä itselleni, että kohdeyleisölleni pysyvämmän jäljen mielen syövereihin.

Käsityöllä voi siis myös ilmaista huolensa yhteiskunnan rakenteista ja tietoisuutta maailman tapahtumista.

Käsityöllä voi ilmaista maailman käsityöläisten eriarvoista kohtelua, ja käsityön kautta voidaan konkretisoida maailmaa paremmaksi.

Käsityöalalla on huiskunut raikastava pölyhuiska koko 2000-luvun ajan, ja se on samalla toiminut hiukkaskiihdyttimen tavoin.

Päivi Fernström